

Yapay Zekâ Destekli Dil Öğretiminde Yeni Bir Yaklaşım: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yapay Zekâ Uygulamaları¹

Ayşenur Kaleli

M.A. Candidate, International Burch University, Dept. of Oriental Philology, aysenur.kaleli@stu.ibu.edu.ba

Prof. Dr. Cemal Özdemir

SDU University - Kazakhstan, cemal.ozdemir@sdu.edu.kz, Shinawatra University – Thailand - ORCID NO: 0000-0002-1166-3083

Özet

Günümüzde yapay zekâ tabanlı teknolojiler, yabancı dil öğretiminde giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada, yapay zekâ destekli uygulamaların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde nasıl kullanıldığı ele alınmıştır. Özellikle ChatGPT, Mondly ve Rosetta Stone, DeepSeek gibi yapay zekâ tabanlı dil öğretim araçları incelenmiş, bunların dil bilimsel doğruluk, öğrenici seviyesine uygunluk ve öğretim hedeflerine uyum açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu araştırma, durum çalışması modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışma, bu tür uygulamaların dil öğretim sürecine entegrasyonunun avantajlarını ve sınırlamalarını tartışarak, gelecekte yapay zekâ tabanlı dil öğretiminin nasıl geliştirilebileceği konusunda öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dil Öğretimi, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, ChatGPT, Deepseek, Mondly, Rosetta Stone

A New Approach to AI-Assisted Language Teaching: Artificial Intelligence Applications in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

Artificial intelligence-based technologies are increasingly playing a significant role in foreign language teaching. This study examines how AI-supported applications are utilized in teaching Turkish as a foreign language. Specifically, AI-based language learning tools such as ChatGPT, Mondly, and Rosetta Stone, DeepSeek are analyzed in terms of grammatical accuracy, learner appropriateness, and alignment with instructional objectives. This research was conducted within the framework of the case study model. The study discusses the advantages and limitations of integrating such applications into language teaching processes and provides recommendations on how AI-based language education can be improved in the future.

Keywords: Artificial Intelligence, Language Teaching, Teaching Turkish as a Foreign Language, ChatGPT, DeepSeek, Mondly, Rosetta Stone

¹ Bu makale International Burch University Lisansüstü Eğitim Birimine *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yapay Zekanın Rolü* ismiyle sunulan yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Yapay zekâ, günümüz eğitim teknolojilerinin merkezinde yer almakta ve dil öğretimi süreçlerinde önemli yenilikler sunmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, geleneksel yöntemlerle sürdürülse de, yapay zekâ tabanlı uygulamaların bu alandaki potansiyeli giderek artmaktadır. Bu çalışmada, yapay zekanın dil öğretimindeki rolü ele alınarak, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere yönelik sunulan yapay zekâ destekli uygulamalar incelenmiştir. Çalışma kapsamında ChatGPT, Mondly ve Rosetta Stone, DeepSeek gibi araçlar karşılaştırılmış ve bunların dil öğretim süreçlerine katkıları değerlendirilmiştir.

Teknolojinin hızlı gelişimi, dil öğretimini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Geleneksel sınıf ortamlarının yerini, çevrim içi platformlar, mobil uygulamalar ve sanal sınıflar almış, bu da dil öğrenimini daha erişilebilir ve esnek hale getirmiştir. Dijital araçlar, dil öğretiminde bireysel öğrenme süreçlerini destekleyerek öğrencilere kendi hızlarında ve tercihlerine göre öğrenme imkanı sunmaktadır.

Ayrıca, dijital çağda dil öğretimi, zaman ve mekân bağımsızlığı sunarak dünyanın her yerinden erişilebilir hale gelmiştir. Bu durum, özellikle küreselleşen dünyada dil öğrenmenin önemini artırmakta ve farklı kültürlerle etkileşimi teşvik etmektedir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Eğitimciler, dijital araçları kullanarak dil öğrenme materyallerini zenginleştirmekte ve öğrencilere kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmaktadır. Dijital çağın getirdiği yenilikler, dil öğrenimini daha erişilebilir, esnek ve etkileşimli hale getirmiştir. Teknolojik gelişmelerin dil öğretimine entegre edilmesi, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine ve öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirmelerine katkı sağlamaktadır.

Özellikle 2020 sonrası dönemde, COVID-19 pandemisinin de etkisiyle, çevrim içi dil öğrenimi büyük bir ivme kazanmış ve dil öğretimi daha esnek ve erişilebilir hâle gelmiştir. Bununla birlikte, iletişimsel ve görev tabanlı yaklaşımlar gibi öğrenci merkezli yöntemler önem kazanmış, kültürel bileşenlerin dil öğretimine entegrasyonu daha fazla vurgulanmaya başlanmıştır.

Bu bağlamda, yapay zekânın dil öğretimindeki rolünü anlamak için öncelikle geleneksel ve modern dil öğretim yaklaşımlarının analiz edilmesi gerekmektedir. Kavramsal çerçeve içerisinde, yapay zekânın eğitimdeki yeri ve özellikle dil öğretiminde sunduğu imkânlar da ele alınacaktır. Bu doğrultuda, dil öğretiminin geçmişi, günümüzdeki uygulamaları ve geleceğe yönelik öngörülere bütüncül bir şekilde değerlendirilerek çalışmanın teorik temelleri oluşturulacaktır.

“Yapay zeka zeki makineler, özellikle zeki bilgisayar programları yapma mühendisliği ya da bilimdir.” (Pirim, 2006, s. 84). Al-Shawabkiah (2017, s. 23), Yapay Zekâ’yı “bilgisayarlara aktarılan yetenekler” olarak tanımlar. Bu yetenekler, birçok performans sisteminin akıllı olmasını ve davranışlarında insanlara benzemesini sağlar. Ayrıca, bilgisayar ve bilgi teknolojisi alanlarının bir parçası olarak, insan zekasını simüle eden bilgisayar sistemlerini inceleyen, tasarlayan ve geliştiren bir disiplindir.

Russell (2015) tarafından kaleme alınan "Yapay Zeka: Akıllı Sistemlere Rehberlik Eden Bir Kılavuz" adlı kitapta, yapay zekanın bilgisayar sistemlerinin insan düşünme ve davranışlarını taklit edebilen, tahmin edilmesi zor, karmaşık sorunları çözmek için kullanılan ve birçok endüstride uygulanabilir bir teknoloji olduğu belirtilmiştir.

Yapay zekâ (YZ) tabanlı araçlar, bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunarak öğrencilere dil öğrenme süreçlerinde rehberlik etmektedir. Özellikle yabancı dil öğretimi açısından YZ’nin sunduğu interaktif ve kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları, geleneksel dil öğretim yöntemlerini tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir.

Son yıllarda büyük dil modellerinin (LLM) gelişimiyle birlikte, doğal dil işleme (NLP) teknolojileri yabancı dil öğretimi için daha erişilebilir ve etkili hale gelmiştir. Sohbet robotları olarak da bilinen bu sistemler, öğrencilere anında geri bildirim sağlamakta, dil bilgisi hatalarını düzeltmekte ve kelime öğrenme süreçlerini hızlandırmaktadır. OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT gibi modeller, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmakta ve öğretmenlerin eğitim süreçlerini desteklemektedir. Türkçe, eklemeli bir yapıya sahip olması, ses uyumu kurallarını barındırması ve farklı dil ailelerinden gelen öğrenciler için bazı gramer yapılarının karmaşık görülmesi nedeniyle öğrenilmesi görece zor bir dil olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında etkili yöntemlerin geliştirilmesi büyük bir gereklilik arz etmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ tabanlı sohbet robotları gibi dijital araçların kullanımı, Türkçe öğrenimini destekleyecek yeni yaklaşımlar

sunabilir. Ancak, bu teknolojilerin en verimli şekilde nasıl kullanılacağı henüz yeterince araştırılmamıştır.

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sohbet robotlarının etkili kullanımına yönelik bir model önerisi sunulacak ve yapay zekâ destekli dil öğretiminin avantajları ile sınırlılıkları değerlendirilecektir. Özellikle istem mühendisliği (prompt engineering) tekniklerinin, yapay zeka tabanlı uygulamalardan alınan çıktıların kalitesini nasıl etkilediği analiz edilecektir.

2020'lerde, büyük dil modelleri gibi yenilikler doğal dil anlama ve üretme konusunda çığır açtı. Yapay zeka, günlük hayatta giderek daha fazla kullanılıyor ve insan becerilerini neredeyse yakalıyor. Bu süreç, teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte heyecan verici gelişmelerin yaşandığı bir dönemi işaret ediyor.

Yapay zeka, eğitimde öğretmenler, öğrenciler ve yöneticiler için çeşitli faydalar sağlayabilir. Örneğin, yapay zeka kullanımı öğrencilerin öğrenme sürecine olan motivasyonunu ve katılımını artırabilir (Kuleto, Ilić, Dumangiu, Ranković, Martins, Păun & Mihoreanu, 2021). Geleneksel eğitim yaklaşımları, tüm öğrenciler için aynıken öğrenme etkinliğini artırmak amacıyla, yapay zeka teknolojilerini kullanan öğrenme sistemleri geliştirilmiştir (Owoc, Sawicka ve Weichbroth, 2019).bu sistemler öğrencilerin bağımsız öğrenme yeteneklerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar.Yapay zekâ, öğrenci modelini, uzman bilgisini, öğrencilerin yaygın hatalarını ve yanlış anlamalarını tanımlayan kuralları içeren ayrıntılı öğrenme içerikleriyle birleştirerek etkili bir öğretim modeli oluşturur (Chen, Chen ve Lin, 2020).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırma, durum çalışması modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Belirlenen yapay zeka tabanlı dil öğretim uygulamaları (ChatGPT, Mondly, Rosetta Stone, DeepSeek R1) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından derinlemesine analiz edilmiştir.

Araştırmada, bu uygulamaların dil bilgisel uygunlukları, öğrenci seviyelerine uyumları ve öğretim hedefleri ile olan ilişkileri test edilerek değerlendirilmiştir. Durum çalışması modeli, belirli

bir fenomenin gerçek dünya bağlamında ayrıntılı olarak incelenmesine olanak tanıdığı için bu çalışmaya en uygun model olarak seçilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, yapay zeka tabanlı sohbet robotları ve dil öğretim teknolojileri oluşturmaktadır. Yapay zeka teknolojileri, eğitim, araştırma, hizmet sektörü ve sağlık gibi birçok alanda hızla gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır. Özellikle yabancı dil öğretiminde, yapay zeka tabanlı uygulamalar önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bu çalışmada, evreni temsil eden yapay zeka tabanlı dil öğretim uygulamaları, dil öğretim süreçlerine katkı sağlama yetenekleri doğrultusunda belirlenmiştir.

Üzerinde araştırma yapılacak uygulamalar belirlenirken farklı yapay zeka teknolojilerini de kapsayabilecek şekilde bir seçim yapmaya dikkat edilmiştir. Bu konuda yazılı kaynaklardan araştırma yapılmış ve bir bilgisayar mühendisi ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, üç büyük ve yaygın yapay zekâ teknolojisi göz önünde bulundurulmaya karar verilmiştir:

- OpenAI
- Google AI
- IBM Watson

Bu teknolojileri kullanan birer program olacak şekilde aşağıdaki uygulamalar incelenmiştir:

- ChatGPT (OpenAI): Bireyselleştirilmiş Türkçe öğretimi için ideal özelliklere sahip.
- Mondly (Google AI): Ses tanıma özelliğini kullanarak konuşarak öğretme sürecinde etkili bir araç.
- Rosetta Stone (IBM Watson): Telaffuz ve konuşma pratiği konusunda daha gelişmiş bir yapı sunuyor.
- DeepSeek R1: Bunlara ek olarak, DeepSeek de araştırmaya dahil edilmiştir.

DeepSeek’i incelemekteki temel amaç, evreni daha geniş bir perspektifle ele almak ve Çin kaynaklı farklı bir model üzerinden de değerlendirme yapmaktır.

Özellikle DeepSeek'in yakın zamanda piyasaya sürdüğü R1 modeli de analiz edilerek çalışmaya entegre edilmiştir. Bu model, yapay zeka destekli dil öğretimi konusundaki yeni gelişmeleri anlamak açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Bu kapsamlı seçim süreci, farklı yapay zeka teknolojilerinin dil öğretim süreçlerine sunduğu katkıları karşılaştırmalı olarak analiz etmeme olanak tanımaktadır. Böylece, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zeka destekli sistemlerin etkinliği daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu sebeple yukarıda sözü edilen, sohbet robotlarının verdiği cevaplar toplanarak analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan tarama yöntemi, sohbet robotlarının verdiği cevapların incelenmesini mümkün kılmaktadır. Bu yöntemle, dil öğretimi esnasında kullanılacak verilerin sistemli bir şekilde toplanabilmesi ve analiz edilebilmesi mümkün olmaktadır. Verileri toplama esnasında, sohbet robotlarının verdiği cevapların doğruluğu dil öğretimi açısından faydalı nitelikte olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmada, ChatGPT, Mondly ve Rosetta Stone, DeepSeek gibi yapay zeka tabanlı dil öğretim uygulamalarının ürettiği yanıtlar incelenmiştir. Bu yanıtlar, dil bilgisel doğruluk, öğrenci seviyesine uygunluk ve öğretim hedefleri açısından değerlendirilmiştir. Bu süre zarfında, sohbet robotlarına hangi şekillerde yönlendirme yapılabileceği ve yönlendirmeler sayesinde en doğru çıktılarına nasıl ulaşılabileceği değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri analizi için tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Tematik analiz, verilerdeki tekrar eden temaların, desenlerin ve anlamlı birimlerin belirlenmesine olanak tanıyan bir analiz yöntemidir. Bu yöntem, verilerin derinlemesine analiz edilmesini sağlayarak, belirli temaların ve kavramların ortaya çıkmasına yardımcı olur. Araştırma sürecinde, yapay zeka tabanlı dil öğretim uygulamalarının ürettiği yanıtlar üzerinden dil bilgisel doğruluk, öğrenci seviyelerine uygunluk ve öğretim hedefleriyle uyumluluk gibi ana temalar belirlenmiştir. Tematik analiz, verilerdeki anlamlı birimleri tanımlayıp gruplandırarak bu temaların her bir uygulama açısından nasıl şekillendiğini anlamayı sağlar. Tematik analiz yöntemi, araştırma sorularına derinlemesine

ve sistematik bir yaklaşım ile cevap aramamıza imkân tanıdığı için bu çalışmaya uygun bir veri analiz yöntemi olarak seçilmiştir.

4. BULGULAR ve YORUMLAR

Çalışma kapsamında incelenen yapay zekâ tabanlı dil öğretim araçları aşağıda özetlenmiştir:

4.1. ChatGPT

ChatGPT öğrencilere Türkçedeki temel yapıları öğretmeye yönelik etkili bir yaklaşım sunuyor. Öğrencilere uygun içerik sağlayarak kişiselleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sunuyor ve dil bilgisi kurallarını sistematik bir şekilde öğretiyor. Ancak, telaffuz ve sesli etkileşim gibi alanlarda sınırlı kalıyor. Selamlaşma ifadeleri ve fiil çekimleri gibi konularda yazılı alıştırmalar faydalı olsa da, doğru tonlama ve konuşma pratiği için yüz yüze etkileşim gereklidir. Yani, yapay zekâ yazılı destek sağlarken, bazı dil bilgisi ve etkileşim becerilerinde eksiklikler bulunuyor. Öte yandan sunmuş olduğu doküman hazırlama olanakları ile öğrenciler için özgün ve öğrenmeyi hızlandıran alıştırmalar hazırlama konusunda öğretmenlere çok ciddi bir kolaylık sağlıyor. Aşağıda bu dokümanlardan bir örnek gösterilmiştir.

Fiil Çekimleri Alıştırmaları

1. Boşlukları uygun fiil çekimleriyle doldurun:

a) Dün çok yorgundum, bu yüzden erken _____. (uyumak)
b) Sabahları genellikle kahve _____. (içmek)
c) Yarın seninle sinemaya _____? (gitmek)
d) Geçen hafta annem bize yemek _____. (yapmak)
e) Şu anda ödevimi _____. (yapmak)

2. Aşağıdaki fiilleri uygun zamanlara göre **çekimleyin**:

Yazmak (Geniş Zaman): _____
Gelmek (Geçmiş Zaman): _____
Okumak (Şimdiki Zaman): _____
Koşmak (Gelecek Zaman): _____
Yemek (Dilek Kipi): _____

3. Cümleleri doğru zamanlarla yazın:

a) (Geçmiş Zaman) Dün hava çok güzeldi, biz parkta _____.
b) (Gelecek Zaman) Yarın arkadaşlarımla buluşup _____.
c) (Şimdiki Zaman) Şu anda kitap _____.
d) (Geniş Zaman) Her gün okula _____.

4. Eşleştirme Yapın:

Yazıyorum	() Geniş Zaman
Yazdım	() Şimdiki Zaman
Yazacağım	() Geçmiş Zaman
Yazarım	() Gelecek Zaman

Ln 38, Col 37 | 1,007 characters | 100% | Windows (CRLF) | UTF-8

Şekil 1: ChatGPT tarafından oluşturulan fiil çekimleri alıştırmaları dosyası

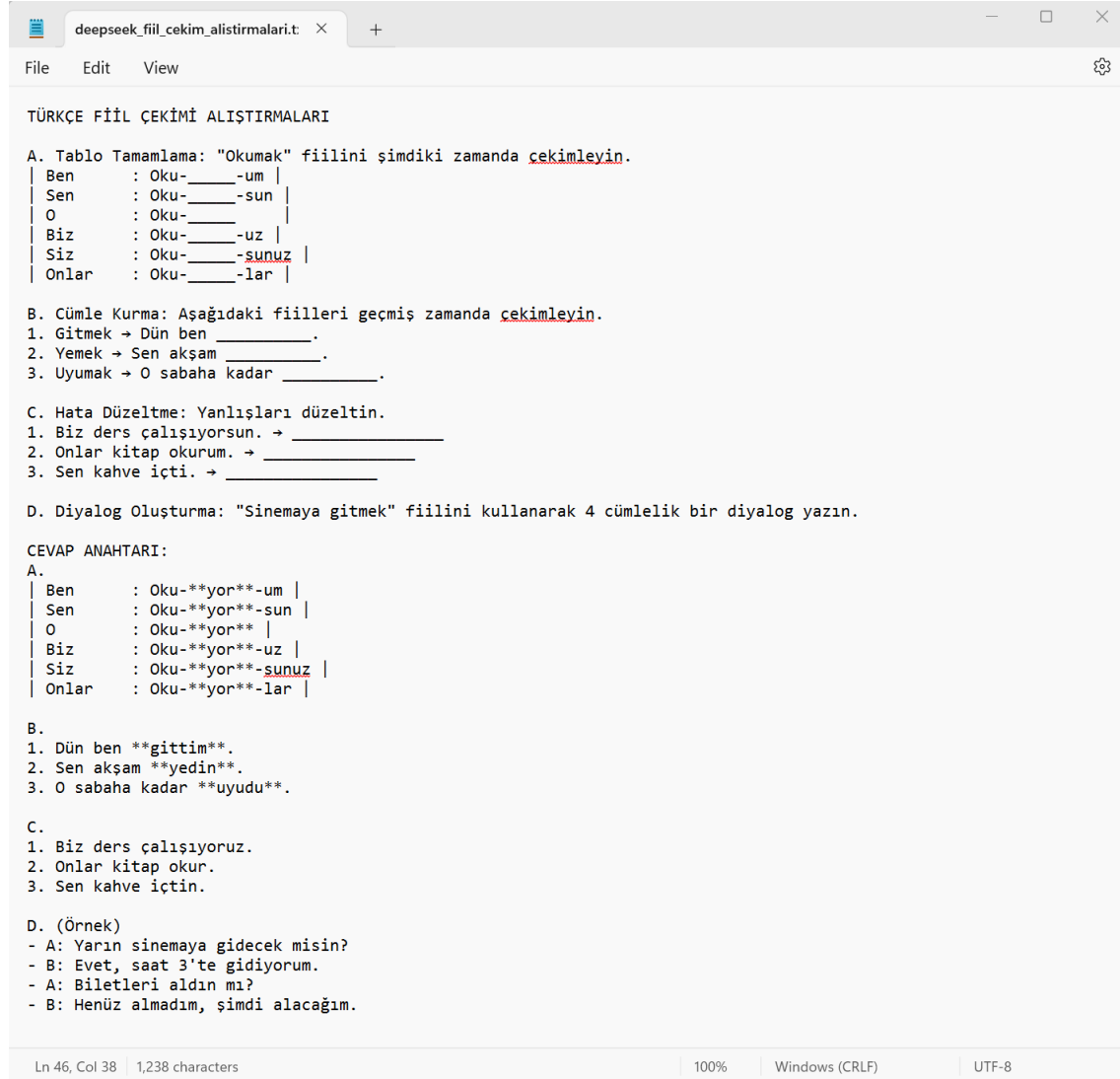
4.2. DeepSeek²

DeepSeek tarafından üretilen üç diyalog incelendiğinde, yapay zekanın dil öğretiminde sunduğu olanaklar ve sınırlamalar açık bir şekilde görülmektedir. DeepSeek, dil öğretiminde sistematik ve yapılandırılmış bir yaklaşım benimseyerek, öğrencilere hedef dilde yazılı içerik sunma ve gramer kurallarını örneklerle açıklama konusunda etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Selamlaşma ifadelerinin öğretimi üzerine hazırlanan birinci diyalog, günlük kullanım açısından yaygın ifadeleri içerse de, tonlama ve vurgu gibi sözlü iletişimin kritik unsurlarını yeterince kapsayamamaktadır. Bu durum, öğrencilerin yüz yüze iletişimde doğal bir akıcılık kazanmasını sınırlayabilir. Fiil çekimlerini öğretmeye yönelik ikinci diyalog, çeşitli zaman kiplerini açıklamakta başarılı olmakla birlikte, öğrencilerin bu bilgileri pekiştirmesine yönelik etkileşimli alıştırmaların eksik olduğu görülmektedir. Son olarak, kip ve zaman öğretimiyle ilgili üçüncü diyalog, gramer konularını detaylı bir şekilde açıklayarak teorik bilgi sağlamış, ancak öğrencilerin konuyu bağlam içinde öğrenmelerine yardımcı olacak uygulamalı etkinlikler konusunda yetersiz kalmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, DeepSeek'in yapay zekâ tabanlı dil öğretim modeli, dil bilgisel doğruluk ve yapılandırılmış öğretim açısından güçlüdür. Bununla birlikte, öğrencinin aktif katılımını teşvik edecek sözlü pratik ve bağlamsal öğrenme yöntemleri açısından eksiklikleri bulunmaktadır. Bu nedenle, DeepSeek'in sunduğu yazılı materyallerin, sesli veya görsel desteklerle tamamlanması ve konuşma pratiği için ek araçlarla desteklenmesi gereklidir. Aynı ChatGPT'de olduğu gibi sunmuş olduğu doküman hazırlama olanakları ile öğrenciler için özgün ve öğrenmeyi hızlandıran alıştırmalar hazırlama konusunda öğretmenlere çok ciddi bir kolaylık sağlıyor. Aşağıda bu dokümanlardan bir örnek gösterilmiştir.

² DeepSeek'in en iyi şekilde incelenmesi için uygulaması indirilerek çevrimdışı bir platformda çalıştırılmıştır.

Şekil 2: DeepSeek tarafından oluşturulan fiil çekimleri alıştırmaları dosyası

4.3. Rosetta Stone³

Görseller ve sesli diyaloglar yoluyla dil öğretimini destekleyen bir platformdur. Doğrudan hedef dile maruz kalmayı teşvik ettiği için, öğrencilere etkili bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Ancak, belirli gramer kurallarının açıklanması konusunda sınırlıdır.

Rosetta Stone uygulamasının ücretsiz sürümü indirilerek adım adım incelenmiş ve elde edilen bulgular aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

³ Rosetta Stone uygulaması ücretsiz sürümü test edilerek incelenmiştir.

- **Görsel ve İşitsel Destek:** Uygulama, dil öğretiminde yoğun görsel ve işitsel materyaller kullanmaktadır. Özellikle kelime öğretimi sürecinde, görseller ve ses kayıtları ile öğrencilerin anlam bağlantıları kurması teşvik edilmektedir.
- **Bağlamsal Öğrenme Yaklaşımı:** Rosetta Stone, kelime ve dil bilgisi öğretimini doğrudan bağlam içinde sunarak anlam odaklı öğrenmeyi teşvik etmektedir. Kullanıcılar, verilen görseller ve cümleler üzerinden anlam çıkarmaya yönlendirilmiştir.
- **Ana Dile Maruz Kalma:** Uygulama, hedef dili öğretirken kullanıcıya herhangi bir çeviri sunmamaktadır. Bunun yerine, doğrudan hedef dilde açıklamalar yapılarak dilin doğal yollarla öğrenilmesi amaçlanmaktadır.
- **Etkileşimli Alıştırmalar:** Kullanıcılara sunulan alıştırmalar arasında eşleştirme, dinleme ve konuşma pratiği gibi interaktif etkinlikler bulunmaktadır. Bu sayede, öğrencilerin farklı becerileri geliştirmesi sağlanmaktadır.
- **Telaffuz Geri Bildirimi:** Uygulama, konuşma tanıma teknolojisi kullanarak telaffuz doğruluğunu analiz etmekte ve kullanıcılara anında geri bildirim sunmaktadır. Ancak, bu özelliğin ücretsiz sürümde kısıtlı olduğu gözlemlenmiştir.
- **Kademeli Zorluk Seviyesi:** Dersler, kullanıcıların seviyesine uygun olarak kademeli bir ilerleme ile sunulmaktadır. Başlangıç seviyesindeki derslerde temel ifadeler ve günlük konuşma pratikleri ön planda tutulmuştur.
- **Dil bilgisi Açıklamalarının Eksikliği:** Rosetta Stone, dilbilgisini doğrudan açıklamak yerine bağlam içinde öğretmeyi amaçlamaktadır. Ancak, bazı karmaşık dil bilgisi konularında bu yöntemin yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir.
- **Yapay Zekâ Destekli Öğrenme:** Uygulama, kullanıcıların ilerlemesini takip ederek onlara uygun zorluk seviyesinde içerik sunmaktadır. Bu sayede, kişiselleştirilmiş bir öğrenme deneyimi sağlanmaktadır.
- **Öğrenci Motivasyonu:** Kullanıcı arayüzü ve uygulama içindeki ödül sistemleri, öğrencileri motive etmek için tasarlanmıştır. Günlük kullanım alışkanlıklarını teşvik eden hatırlatıcılar ve başarı rozetleri gibi unsurlar, kullanıcıların uygulamaya bağlı kalmasını sağlamaktadır.

- **Sınırlı Ücretsiz İçerik:** Ücretsiz sürümde sunulan içeriklerin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcıların daha ileri seviyedeki derslere erişim sağlayabilmesi için ücretli sürüme geçmeleri gerekmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda, yapay zekâ tabanlı araçların, özellikle öğrencilerin öğrenme hızını artırdığı ve bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunduğu gözlemlenmiştir. Ancak, yapay zekâ sistemlerinin dil öğretiminde tam anlamıyla bir öğretmen yerine geçemeyeceği, insan rehberliği ile desteklenmesi gerektiği belirlenmiştir.

4.4. Mondly

Mondly uygulamasının ücretsiz sürümü indirilerek incelenmiş ve adım adım ilerlenerek yabancılara Türkçe öğretme yöntemleri detaylı şekilde analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda listelenmiştir:

1. **Dil Öğretim Yaklaşımı:** Mondly, diyalog temelli bir öğretim yaklaşımı benimsemektedir. Kullanıcılar, günlük konuşma senaryoları üzerinden öğrenme sürecine dahil edilmektedir. Yapay zekâ destekli konuşma tanıma sistemi ile öğrencilerin telaffuzlarını geliştirmelerine yardımcı olunmaktadır.
2. **Kelime ve Dil bilgisi Öğretimi:** Kelime öğretimi, görseller ve sesli telaffuz örnekleri ile desteklenmiştir. Dil bilgisi kuralları doğrudan açıklanmamakta, bağlam içinde örnekler sunularak sezgisel öğrenme teşvik edilmektedir.
3. **Etkileşimli Öğrenme:** Kullanıcılar belirli diyalogları tamamlayarak konuşma pratiği yapabilmektedir. Konuşma pratikleri yapay zekâ ile desteklenerek anında geri bildirim sağlanmaktadır.
4. **Öğrenme Sürecinin Kişiselleştirilmesi:** Kullanıcının ilerlemesine bağlı olarak seviyeye uygun içerikler sunulmaktadır. Günlük ve haftalık hedefler belirlenerek öğrenme süreci düzenli hale getirilmektedir.
5. **Öğrenci Motivasyonu:** Oyunlaştırma öğeleri içeren ilerleme sistemi ile kullanıcıların motivasyonu artırılmaktadır. Günlük görevler ve başarı rozetleri gibi unsurlar öğrencilerin düzenli çalışmasını teşvik etmektedir.

6. **Avantajlar ve Sınırlılıklar:** Görseller ve ses dosyaları kullanılarak çoklu duyuşal öğrenme desteklenmektedir. Telaffuz değeriendirme sistemi oldukça gelişmiş olup öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Ancak, dil bilgisi kurallarının doğrudan açıklanmaması bazı öğrenciler için zorluk yaratabilir. Ücretsiz sürümde sunulan içerikler sınırlı olduğundan, tam kapsamlı bir öğrenme deneyimi için ücretli sürüm gereklidir.

Mondly uygulaması, dil öğrenme sürecinde interaktif ve yapay zekâ destekli araçlar sunarak özellikle konuşma becerilerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Ancak, yapılandırılmış dil bilgisi öğretimi eksikliği bazı öğrenciler için dezavantaj oluşturabilir. Yine de, motivasyonu yüksek öğrenciler için etkili bir tamamlayıcı araç olarak değeriendirilebilir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışma, yapay zekâ destekli dil öğretim araçlarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sunduğu önemli avantajları ve sınırlılıkları detaylı bir şekilde ele almıştır. Çalışma kapsamında incelenen ChatGPT, Mondly, Rosetta Stone ve DeepSeek gibi yapay zekâ tabanlı uygulamalar, öğrenme süreçlerine kişiselleştirilmiş bir yaklaşım getirmekte, öğrencilerin anında geri bildirim almasına ve kelime dağarcıklarını genişletmelerine olanak tanımaktadır. Ancak, bu araçların öğretmen rehberliği olmaksızın kullanıldığında çeşitli eksiklikler barındırdığı da gözlemlenmiştir.

Özellikle, yapay zekâ tabanlı sistemlerin dil öğretiminde tamamlayıcı bir araç olarak konumlandırılması gerektiği belirlenmiştir. Geleneksel dil öğretim yöntemlerinin tamamen yerini almak yerine, yapay zekâ destekli teknolojiler, öğrenci merkezli ve etkileşimli öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkı sunabilir. Bununla birlikte, mevcut yapay zekâ sistemlerinin telaffuz eğitimi, bağlamsal anlamlandırma ve kültürel bileşenlerin entegrasyonu gibi konularda sınırlamaları bulunmaktadır. Özellikle tonlama, vurgu ve pragmatik dil kullanımı gibi sözel becerileri desteklemek açısından yapay zekanın daha fazla gelişime ihtiyacı olduğu görülmektedir. Araştırmanın temel bulguları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Sohbet robotları, bireyselleştirilmiş dil öğrenme deneyimleri sunmaktadır. Yapay zeka tabanlı sistemler, kullanıcının seviyesine ve ihtiyaçlarına göre kişiselleştirilmiş yanıtlar oluşturabilmektedir.

- İstem mühendisliği teknikleri, yapay zekadan alınan yanıtların kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir. Uygun şekilde şekillendirilmiş istemler, çok daha doğru ve anlamlı çıktılar elde edilmesini sağlamaktadır.
- Yapay zeka tabanlı sohbet robotlarının öğretici rolü sınırlı olabilir. Yapay zeka doğru bilgileri sunabilirken, dil öğrenme sürecinde insan faktörü (eğitmen rehberliği, grup etkileşimi vb.) kritik bir öneme sahiptir.
- Bazı yapay zeka modelleri yanlış veya hatalı bilgiler sunabilmektedir. Yapay zeka, çoğu zaman doğru yanıtlar verse de, yanlış veya eksik bilgiler verebilir. Bu durum, doğruluk kontrol mekanizmalarının eğitmenler tarafından kullanılmasını gerekli kılmaktadır.
- Sohbet robotları, sözel iletişim becerilerini geliştirmede sınırlı kalabilir. Sesli yanıt sistemleri geliştirilse de, dil öğrenme sürecinde gerçek insanlarla etkileşim, öğrencinin telaffuz ve anlama becerilerini daha etkin şekilde geliştirebilir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın temel bulguları doğrultusunda aşağıdaki önerileri sunmak mümkündür:

1. Yapay Zekâ Destekli Dil Öğretim Modellerinin Pedagojik Olarak Güçlendirilmesi

Yapay zekâ tabanlı dil öğrenme uygulamalarının pedagojik prensipler çerçevesinde daha bilinçli şekilde tasarlanması gerekmektedir. Mevcut sistemlerde dil bilgisel doğruluk yüksek olsa da, dil öğrenen bireylerin doğal ve akıcı konuşma becerilerini geliştirmeleri için daha etkileşimli yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Öğretmen Rehberliğinin Entegrasyonu

Yapay zekâ araçları, öğretmen rehberliğiyle desteklendiğinde daha verimli sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, öğretmenlerin bu sistemleri nasıl daha etkili kullanabileceklerine dair eğitimler alması gerekmektedir. Öğrencilerin yapay zekâ destekli içeriklerle aktif şekilde çalışırken öğretmenlerden geri bildirim alması, dil öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirebilir.

3. Türkçeye Özel Yapay Zekâ Modellerinin Geliştirilmesi

Mevcut yapay zekâ tabanlı dil öğrenme uygulamaları genellikle İngilizce gibi yaygın diller üzerine inşa edilmiştir ve Türkçe öğretimi konusunda sınırlı kalmaktadır. Türkçeye özgü gramer yapıları,

eklemeli dil sistemi ve ses uyumu gibi unsurlar göz önünde bulundurularak özel modellerin geliştirilmesi, öğrencilerin ihtiyaçlarına daha uygun içeriklerin sunulmasını sağlayacaktır.

4. Telaffuz Pratiği İçin Sesli Yanıt ve Geri Bildirim Sistemlerinin Güçlendirilmesi

Çalışmada incelenen yapay zekâ tabanlı araçların çoğu yazılı dil öğretimi konusunda başarılı olsa da, telaffuz eğitimi konusunda sınırlı oldukları görülmüştür. Öğrencilerin sesli konuşmalarını analiz eden ve doğru telaffuz önerileri sunan gelişmiş bir sesli yanıt sistemi, konuşma pratiğini teşvik edebilir.

5. Karma Öğrenme (Blended Learning) Modellerinin Teşvik Edilmesi

Yapay zekâ destekli öğrenme süreçlerinin yüz yüze eğitimle harmanlanması, dil öğrenme sürecini daha etkili kılabilir. Bu kapsamda, çevrimiçi platformlarla sınıf içi aktivitelerin entegre edilmesi önerilmektedir. Öğrencilerin hem dijital ortamda bireysel öğrenme yapabilmesi hem de sınıf ortamında akranları ve öğretmenleriyle etkileşime geçmesi, öğrenme verimliliğini artıracaktır.

6. Gelecekteki Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu çalışma, yapay zekâ destekli dil öğretimi uygulamalarının mevcut durumunu analiz etmiş ve bazı sınırlılıklara dikkat çekmiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı yaş grupları ve dil seviyeleri açısından yapay zekanın öğretim süreçlerine etkisi daha ayrıntılı şekilde incelenmelidir. Ayrıca, yapay zekâ tabanlı sohbet robotlarının uzun vadeli öğrenme üzerindeki etkileri deneysel çalışmalarla değerlendirilmelidir.

Yapay zekâ destekli dil öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için önemli fırsatlar sunmakla birlikte, tam anlamıyla bir öğretmen yerine geçebilecek seviyeye ulaşmış değildir. Bu nedenle, bu teknolojilerin eğitimciler tarafından bilinçli bir şekilde yönlendirilmesi ve öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine destekleyici bir araç olarak entegre edilmesi gerekmektedir. Doğru pedagojik yaklaşımlar ve öğretmen rehberliği ile yapay zekâ tabanlı dil öğretim sistemlerinin etkisi artırılabilir ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için daha verimli öğrenme ortamları oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Al-Shawabkah, Y. (2017). *Artificial Intelligence in Education: Theory and Practice*. New York: Academic Press.
- Chen, C., Chen, Z., & Lin, S. (2020). Artificial Intelligence in Language Learning: A Study on Robot Teachers. *International Journal of Language Studies*, 14(2), 112-134.
- Kuleto, V., Ilić, M., Dumangiu, M., Ranković, M., Martins, O. M. D., Păun, D., & Mihoreanu, L. (2021). Exploring Opportunities and Challenges of Artificial Intelligence and Machine Learning in Higher Education Institutions. *Sustainability*, 13(18), 10424. <https://doi.org/10.3390/su131810424>
- Owoc, M., Sawicka, A., & Weichbroth, P. (2019). AI-based Personalized Learning: A Comprehensive Overview. *Journal of Digital Learning*, 7(4), 156-173.
- Pirim, Z. (2006). Yapay Zeka. *Journal of Yasar University*, 1(1), 81-93.
- Russell, S. (2015). *Artificial Intelligence: A Guide to Intelligent Systems*. New York: Pearson.